

Pionieren | Nu het boerenbedrijf onder druk staat, zoeken agrariërs naar alternatieve verdienmodellen. Bamboe telen misschien? ‘Zo dik als in Azië krijg je die bamboestengels hier nooit.’

Een ruisend bamboebos op de plek waar eens het vee graasde

tekst **Annelies Roon**
foto's **Reyer Boxem**

W aterkoud is het, om tien uur 's morgens in Kloosterburen. Zo'n vijftien mannen en één vrouw, de armen stevig over elkaar of de handen diep in de zakken, staan in een kring voor de 'kapschuur' van Bamboo Spirit, het bedrijf van Remmo Georgius.

"Remmo is een echte bamboeliefhebber", zal Kjell Tahon later zeggen. "Hij kweekt het gewas al meer dan 25 jaar en is onze ideale ambassadeur in het noorden." Tahon is zelf werkzaam bij Bamboologic, een Nederlands bedrijf met het hoofdkantoor in Nijmegen dat vooral zuidelijker in Europa actief is: in Portugal zijn twee bamboeboerderijen gevestigd, de belangrijkste kwekerij staat in Spanje en plantvermeerdering vindt plaats in België.

Volgens Bamboologic biedt het gewas waaraan het bedrijf zijn naam ontleent vooral voordelen. Het is onderhoudsarm, snelgroeiend en wordt niet alleen gebruikt als bouw materiaal, maar ook als grondstof voor een ellenlange lijst producten: van textiel tot isolatiemateriaal, van cosmetica tot veevoer, van toiletpapier tot treinbielzen.

Jonge bamboescheuten zijn eetbaar, bamboethee en bamboewater zijn dorstlessend. Na de eerste twee jaar heeft bamboe weinig water of mest nodig en door de snelle groei onttrekt het vele malen meer koolstof aan de atmosfeer dan een regulier bos.

Nadelen zijn er ook. Maar eerst maar eens kennismaken met het gewas zelf. "Er zijn twee soorten bamboe", begint Georgius als hij het groepje belangstellenden naar een grasveldje tussen metershoge gele

en groene bamboestengels heeft gedirigeerd. "Polvormend en lopend. Anderen noemen dat laatste vaak woekerend. Daarom heeft bamboe soms een slechte naam, maar het gewas wortelt maar tot een halve meter en laat zich makkelijk begrenzen, bijvoorbeeld door een slootje."

De bamboeteler vertelt over de welhaast wonderbaarlijke eigenschappen van zijn favoriete gewas. "Eén plant kan zestien vierkante meter breed worden. Bamboe kan tegen strenge vorst, tegen hitte, droogte, nattigheid, storm. Je hoeft het niet te bemesten, niet te bespuiten, je hoeft de grond niet om te ploegen. Als een van de 1600 soorten bamboe ergens ter wereld gaat bloeien, gaat overal dezelfde soort bloeien."

Even wennen

Er valt een korte stilte, terwijl Georgius verwachtingsvol rondkijkt. "Wat vindt de buurt ervan?", vraagt een van de agrariërs. De burenmossen eerst wel wennen, geeft Georgius toe. "Nu zien ze dat het zoiets is als vezelhennep. Maar dan veelzijdiger."

"Met bamboe creëer je een bos dat veel vogels, kleine dieren en insecten aantrekt", vult Tahon aan. "Insecten?", vraagt een opletende luisteraar. "Bamboe bloeit toch

‘Als een van de 1600 soorten bamboe ergens ter wereld gaat bloeien, gaat overal dezelfde soort bloeien’

bijna niet?" Klopt, beamen beide gastheren, maar die zoeken er wel hun toevlucht. En dat bamboe bijna niet bloeit, heeft een groot voordeel. "Daarom is het ook niet invasief. En het bodemleven verbetert snel, doordat het hele jaar door blad valt en zich dus humus kan vormen."

Meer kritische vragen volgen; de boeren lijken nog niet overtuigd. Georgius neemt zijn gasten mee naar de kapschuur. Hier liggen stoken, bladeren en zogenoemde chips, ofwel bamboesnipper. "Dit kan allemaal een product zijn", zegt Tahon en hij vertelt over de brede toepasbaarheid en de groeiende vraag naar bamboe als grondstof.

De boeren vragen door: hoe oogst je dit gewas? Welke machines gebruik je ervoor? Moet je bamboescheuten echt handmatig oogsten? Wie gaat dat doen dan?

Op een voorbeeldveldje toont Tahon de maten van de plant die Bamboologic kan leveren: planten van twee of drie jaar oud, in potten van één, respectievelijk drie liter. "Kunnen we ze niet zelf zaaien?", wordt er gevraagd. Maar nee. "Het vergt echt de nodige ervaring om nieuwe bamboe uit zaad op te kweken", zegt Tahon. "Wij zijn al blij als 30 tot 40 procent ontkiemt. Daarom leveren wij de planten aan de

boeren die met ons samenwerken.

In een tweede schuur brandt een kleine elektrische kachel en staan een paar rijen stoelen voor een beamerscher. Tijd voor cijfers. "Bamboe heeft twee nadelen", erkent Tahon. "De volledige kosteninvestering ligt aan het begin, bij de aanplant. En de aanlooptijd is lang: na vier tot zeven jaar oogst je elk jaar een derde van je gewas."

Groeiend rendement

Op het scherm verschijnt een tabel met een 'voorbeeldscenario voor een verdienmodel'. Vooral het eerste jaar kleurt onderaan de streep rood en ook jaar vier en vijf lijken nog wat moeizaam. Daarna belooft de tabel gestaag groeiend rendement.

Tahon: "Om de eerste periode te helpen overbruggen, werken we met carbon credits. Dat betekent dat je een bedrag krijgt voor de koolstof, de CO₂, die door bamboe in de grond wordt opgeslagen. En het Rijk heeft volgend jaar een pilot met subsidie voor de aanplant van bamboe. Daar kun je nog net op intekenen."

Boeren die een 'grower package' bij Bamboologic afnemen, kopen niet alleen planten, advies en begeleiding, maar sluiten ook een terugkoopovereenkomst met het bedrijf af. "Wij matchen uw aanbod aan de vraag uit de markt. En wij hebben een betrouwbare partner voor de vergoedingen voor koolstofopslag in de bodem."

Er wordt wat gemompeld. "Het begint dus met vertrouwen", merkt iemand op. Tahon: "Ja, als dat vertrouwen er niet is, dan wordt het lastig. Het is altijd pionieren met een nieuw gewas, hè?"

En daarmee legt hij de vinger op een zere plek. "We hebben al zo veel veelbelovende gewassen voorbij zien komen, de laatste jaren", zegt iemand anders. "De ene keer is het

turfmolm, dan glutenvrij graan, dan Paulownia-bomen voor het hout. Je kon er geen fatsoenlijke plank van zagen."

Herkenbaar, vinden Lucie en Johan Schilder uit het even verderop gelegen Warfhuizen. Sinds ze besloten te stoppen met hun melkkoeien, zoekt het echtpaar naar alternatieve bronnen van inkomsten. "Het klinkt vaak mooi, die nieuwe gewassen, maar uiteindelijk ligt er toch te veel risico bij de teler", zegt Schilder achteraf. Hij noemt veldbonen, erwten, soja, buffelmelk. "Onderaan de streep gaat er elke keer meer geld in dan dat het oplevert. Er moet wél vraag zijn."

Zijn vrouw 'zit er precies zo in', merkt ze op. "Bamboe voelt voor ons vergelijkbaar. De bouw is er nog niet aan toe. Bovendien: zo dik als in Azië krijg je die bamboestengels hier toch nooit."

Dat laatste moet Kjell Tahon beamen. "Europeanen kennen bamboe vooral van producten waarin het zichtbaar is: bamboe meubels, snijplanken, tuinschermen. Maar er worden veel meer producten gemaakt met bamboevezels als grondstof. Tot aan composieten voor hogesnelheidstreinen en satellieten aan toe. Dat klinkt misschien gek, maar bamboe is 30 procent sterker en harder dan eikenhout."

Met de vraag gaat het helemaal goedkomen, voorspelt hij. "We werken met steeds meer partijen samen. Zo kunnen we straks, wanneer er meer Nederlandse telers zijn, de oogst afstemmen op de vraag."

Het echtpaar Schilder is niet over de streep. "Ik heb dat verdienmodel uit de presentatie nog eens nagerekend", vertelt Johan Schilder later telefonisch. "Maar de terugverdientijd van de investering is veel te lang, vinden wij." En de koolstofkredieten? Verzachten die de pijn van de

Boeren op bamboe-excursie bij Bamboo Spirit in Kloosterburen.

opstartperiode niet voldoende? "Die maken het enorm complex", vindt de melkveehouder. "Ik had er al eens webinars over gezien, maar daarvan duizelt het je gewoon. En als boer moet je bewijzen dat de koolstof voor dertig jaar opgeslagen blijft in het materiaal!"

Eigen bos

Dat klopt niet, zegt Tahon desgevraagd. "De koolstofkredieten waar wij mee werken gaan over CO₂-opslag in de bodem, niet over opslag in het materiaal. Die voorwaarde hoort bij de rijkssubsidie waarover ik vertelde. Bij ons hoeft de agrariër alleen maar af te tekenen dat hij grondeigenaar of pachter is en de bamboe twintig jaar laat staan. Stengels en scheuten oogsten kan natuurlijk wel; de koolstof zit in de bodem en het enorme wortelstelsel."

Wim Straathof uit de Noordoostpolder bekijkt het allemaal wat meer ontspannen. "Bamboe vond ik altijd al een interessant gewas, maar toch een beetje een ver-van-mijn-bedshow", vertelt hij daags na de informatiebijeenkomst. "Nu ik die mooie wuivende bossen weer zo zag, heb ik meteen een aanbetaling gedaan voor drie hectare aan planten. In de polder is het in de winter een kale prairie; ik ga volgend jaar mijn eigen bos aanleggen."

Over het verdienmodel maakt hij zich geen zorgen, hij heeft andere inkomsten. Straathof is agrarisch natuurbeheerder, deelnemer in een windmolen- en binnenkort ook in een zonnepark. Hij gelooft vooral in de vastlegging van CO₂. "Bamboe heeft een enorme groeikracht. Als het zich eenmaal gevestigd heeft, schrik je hoe hard het gaat. Het is een soort snelgroeiend gras, heel mooi voor in 'overhoekjes'. Ik denk dat bamboe een aanwinst is voor Nederland."

